

9	прогулянки в поле	прогулянки в поле	розслабляючі масажі шкребками, вібротерапія	заняття на манежі в руках	заняття на манежі в руках
---	-------------------	-------------------	---	---------------------------	---------------------------

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, після проведеного аналізу науково-методичної літератури та анкетування виявлено, що після тренувальних навантажень та виступів на змаганнях у кінному спорті приділяють незначну увагу до методів відновлення вершника та коня. З вищезазначеного постає, впровадження сучасних методів відновлення у кінному виді спорту є необхідністю для покращення фізичної та психологічної підготовки в навчально-тренувальному процесі вершника та коня.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Всеукраїнська Федерація кінного спорту. Електронний ресурс. Режим доступу : <https://efu.org.ua/>
2. Кінний спорт: навчальна програма для дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спеціалізованих шкіл, спеціалізованих дитячо-юнацьких шкіл олімпійського резерву / Н. Л. Ваврищук, В. В. Кириченко, Ю. О. Павленко та ін. К. 2019. 105 с.
3. Лапіна Ю., Чхайло М. Фізична підготовка спортсменок 20-22 років у кінному спорті. *Актуальні питання підготовки спортсменів в олімпійських і неолімпійських видах спорту: матеріали II Всеукраїнської наук.-практ. конф., 21 жовтня 2022 р. Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2022. С. 125-130.*
4. Орендовська О.А., Міщенко О. В. Основи тренувального процесу вершників на етапі попередньої базової підготовки. *Цифрові технології в процесі підготовки спортсменів в умовах формального і неформального навчання: матеріали I міжнародної науково-практичної конференції: відповід. ред. Д.В. Бермудес Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка. 2021 С 109.*
5. Русанович В. О. Проблеми початкової підготовки спортсменів у кінному спорті. *Молодь та олімпійський рух: Збірник тез доповідей XII Міжнародної конференції молодих вчених. К., 2019. С.171-172.* URL: https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/zbirnyk_tez.pdf

Павло ОКСЬОМ

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО ЗАНЯТЬ МІНІ-ФУТБОЛОМ У СПОРТИВНІЙ СЕКЦІЇ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

*Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Навчально-науковий інститут фізичної культури*

Анотація. Стаття присвячена проблемі організації студентів до занять у спортивній секції міні-футболу під час навчання у закладі вищої освіти. Зазначено необхідність та важливість використання у закладах вищої освіти організованих форм занять студентів фізичним вихованням з метою підвищення рівня рухової активності та формування фізкультурної і спортивної компетентностей здобувачів вищої освіти.

Ключові слова: міні-футбол, студенти, рухова активність, спортивна секція, фізичне виховання.

Oksom Pavlo. *Features of the organization of students for mini-football lessons in the sports section of the higher educational institution*

Abstract. *The article is devoted to the problem of organizing students for classes in the sports section of mini-football while studying at a higher educational institution. The need and importance of using organized forms of student physical education in higher educational institutions with the aim of increasing the level of motor activity and forming physical culture and sports competencies of students of higher education is noted.*

Key words: *mini-football, students, motor activity, sports section, physical education.*

Постановка проблеми. За результатами всеукраїнського опитування було виявлено те, що на початку ХХІ сторіччя для великої кількості дорослого українського населення характерним явищем є гіпокінезія. Так, достатній рівень оздоровчої рухової активності (не менше 4-5 занять на тиждень тривалістю одного заняття не менше 30 хвилин) мали лише 3,0% населення віком від 16 до 74 років, а середній рівень (2-3 заняття на тиждень) – 6,0%, низький рівень (1-2 заняття на тиждень) – 33,0% населення. Наведені факти свідчать про різке зниження життєздатності населення нашої країни. Натомість у विकорозвинутих країнах світу: Фінляндії, Австралії, Канаді, Японії завдяки створенню умов та впровадження в життя різноманітних форм рухової активності спостерігається збільшення середньої тривалості життя на 15-20 років та підвищується життєздатність населення [5, с. 2].

Створення умов для фізичного виховання студентів у вищих закладах освіти України, яке має бути поєднане з іншими компонентами здорового способу життя, а також посилення відповідальності керівників вищих закладів освіти за забезпечення, розвиток і модернізацію фізичного виховання та належний рівень рухової активності є, з нашої точки зору, одним з шляхів вирішення проблеми недостатньої рухової активності студентської молоді.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За твердженням фахівців у останні роки різко погіршилось програмно-нормативне забезпечення викладання навчальної дисципліни «Фізичне виховання» у закладах вищої освіти України [3, с. 120; 4, с. 65]. Не зважаючи на необхідність реалізації у закладах вищої освіти держаної політики з фізичної культури та спорту, доводиться констатувати, що ставлення керівників закладів вищої освіти та студентів до викладання фізичного виховання не змінюється в кращий бік. Як наслідок у багатьох закладах вищої освіти України навчальна дисципліна «Фізичне виховання» викладається тільки на 1 курсі навчання, а в деяких – зовсім скасована. Науковці вважають, що однією з найголовніших проблем сучасної системи фізичного виховання є те, що вона не стимулює вихованців до занять фізичними вправами, не сприяє формуванню самостійного прагнення до набуття необхідних знань, умінь і навичок з фізичної культури [3, с. 121].

Серед основних та ефективних напрямків модернізації фізичного виховання у закладах вищої освіти вчені вважають використання секційних занять із застосуванням спортивно-орієнтованих технологій [4, с. 65].

За твердженням науковців, одним з найпопулярніших видів спорту серед студентів у вищих закладах освіти України є міні-футбол. Запорукою цього є те, що футбол входить до змісту навчальної програми з предмету «Фізична культура» учнів шкіл і тому вступаючи у вищі заклади освіти, учорашні шко-

лярі вже мають певні знання, уміння й навички занять футболом. Крім цього, міні-футбол викликає у студентів підвищену цікавість завдяки високому емоційному фону занять, тренувань та ігор, різноманітності виконуваних в іграх рухових завдань і швидкій зміні ситуації на майданчику. А ще більшість українських закладів вищої освіти мають спортивну базу, на якій з успіхом можна проводити заняття з фізичного виховання, використовуючи засоби міні-футболу, а також тренування та змагання з цього виду спорту.

Мета дослідження – визначити особливості організації студентів до занять міні-футболом у спортивній секції закладу вищої освіти.

Результати дослідження. Згідно з рекомендаціями Міністерства освіти і науки України, з метою забезпечення викладання фізичного виховання в закладах вищої освіти на належному рівні запропоновані базові моделі для вирішення цього питання або різні форми їх поєднання. До них належать такі базові моделі: секційна, професійно-орієнтована, традиційна та індивідуальна [2; с. 2]. Важливо відзначити, що при детальному розгляді кожної із названих моделей можна визначити їх спільну рису, а саме: скрізь передбачена можливість спеціально організованих занять фізичним вихованням студентів у спортивній секції.

Одним з найважливіших завдань фізичного виховання студентів у закладах вищої освіти є формування інтересу та стійкої мотивації до регулярних занять фізичним вихованням, а також закладення підґрунтя для збереження фізкультурно-оздоровчих та життєво-важливих навичок протягом всього життя. З великою ймовірністю можна передбачити, що самостійний та усвідомлений вибір студентом виду спорту для занять з фізичного виховання у закладі вищої освіти тільки підвищить його мотивацію до активної фізкультурно-спортивної діяльності та самовдосконалення засобами обраного виду спорту.

Міні-футбол – одна з найпопулярніших нині спортивних ігор серед студентської молоді, причому як серед юнаків так і дівчат. Він привертає увагу молоді непередбачуваністю та емоційністю протікання матчів, швидкою зміною техніко-тактичних маневрів гравців [1, с. 5; 4, с. 63].

Проведений аналіз анкетування студентів 1 курсу Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка (n=72), дав нам змогу встановити, що велика кількість студентів (65,0%) мають досвід гри у футбол та міні-футбол. Знайомство з міні –футболом у більшості студентів пройшло під час навчання в загальноосвітній школі, позашкільних закладах освіти, оздоровчих таборах. а також при проведенні дозвілля з друзями чи батьками. Проте, відсоток студентів, що в шкільні роки регулярно відвідували секції футболу, або міні-футболу незначний – 10,0%. Позитивно ставляться до організації секційних занять з міні-футболу 56,0 % опитаних студентів. Серед основних мотивів відвідування занять у секції міні-футболу вказується: необхідність зміцнення здоров'я – 40,0%; підвищення рівня рухової активності – 65,0 %; покращення рівня фізичної підготовленості – 48,0%; бажання отримати нові емоції та спілкування – 50,0%, активно відпочити – 48,0%, покращити рівень спортивної майстерності – 25,0% опитаних.

Оцінка умов, які необхідні для якісного впровадження секційних занять з

фізичного виховання студентів на базі обраного виду спорту (міні-футболу) показує відповідність та належність умов у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка. Стан будівель відповідає технічним та санітарно-гігієнічним нормам проведення занять. Наявні спортивні зали та спортивні майданчики, інвентар та обладнання задовольняють всі вимоги для занять, тренувань та змагань з міні-футболу. Кадрове забезпечення фахівцями, що проводять заняття з фізичного виховання відповідає вимогам щодо кваліфікації (наявні 3 кандидати наук з фізичного виховання та спорту) та стажу роботи у вищих закладах освіти (середній стаж роботи викладачів фізичного виховання – 21,5 роки). Програмно-методичні матеріали, що регламентують організацію та проведення секційних занять з міні-футболу зі студентами представлені у повному обсязі.

Для залучення студентів до активних занять у спортивній секції міні-футболу, пропонуємо наступні механізми організації роботи секції міні-футболу у закладі вищої освіти. Для зручності ми виділяємо *три основні етапи* організаційної роботи з цього питання.

Перший етап – організаційно-підготовчий. Організаційну діяльність по залученню студентів до занять в секції міні-футболу ми пропонуємо ропочати з конкретних організаційно-підготовчих заходів, які ретельно продумані та добре підготовлені. До таких заходів, що проводяться з самого початку кожного навчального року, можна віднести зустріч з усіма групами студентів чи об'єднаним курсом студентів окремо взятого факультету, що вступили на 1 курс всіх спеціальностей університету. Зустріч може проходити на спортивному майданчику, на стадіоні, у спортивній залі, або навіть у лекційній аудиторії. Питанню секційної роботи в університеті приділяється увага на першому лекційному чи практичному занятті з фізичного виховання. Студентам надається інформація про роботу спортивних секцій і зокрема секції міні-футболу, коротко розповідається про мету, завдання роботи секції, її історію та досягнення. З'ясовується інформація про тих, хто має попередній досвід занять міні-футболом, або футболом та бажає продовжити заняття в університеті. Проводиться запрошення на перегляд та відбір для занять у спортивній секції з міні-футболу.

Наступний, *другий етап* роботи – *відбір та зарахування студентів у спортивну секцію з міні-футболу.* Зазвичай цьому заходу передуює яскрава афіша, що розміщена на дошках об'яв факультетів, у спортивних куточках, біля спортивної зали, тощо. В афіші вказується дата, місце та час проведення перегляду та відбору студентів у спортивну секцію. Фізоргам груп, факультетів пропонується зробити відповідні об'яви в групах за допомогою сучасних засобів комунікації – Telegram, Viber, WhatsApp та ін.

За результатами перегляду та відбору проводиться комплектування та запис у групу спортивної секції міні-футболу. До спортивної секції зараховуються студенти основної медичної групи, які мають хороший фізичний розвиток та фізичну підготовленість і бажають поглиблено займатися міні-футболом під час навчання у закладі вищої освіти. Кількість студентів спортивної секції з міні-футболу складає 16-20 осіб, що відповідає нормі для ігрових видів спорту. Кількість і профіль навчальних груп секції визначається

кафедрою фізичного виховання з урахуванням матеріальних і штатних можливостей. Протягом навчального року є змога додатково надавати можливість окремим студентам займатись у спортивній секції міні-футболу. Це в основному студенти, в яких з'явився інтерес займатись міні-футболом після вивчення теми «Футбол» на заняттях з фізичного виховання протягом вересня-місяця, або після перших проведених змагань між групами на різних факультетах університету. Однак, бажано кількість таких студентів звести до мінімуму, оскільки пізня поява їх на заняттях заважає якості проведення роботи. Але, виходячи з досвіду роботи, можна сказати, що без таких ситуацій обійтися практично неможливо. Виходячи з цього організаційна діяльність по прийому студентів в секцію міні-футболу та комплектування груп повинна бути проведена на такому високому рівні, щоб основна кількість студентів, які бажають займатись міні-футболом була визначена уже з самого початку навчального року.

Третій етап – організаційно-настановний. Після закінчення комплектування навчальної групи (навчальних груп) спортивної секції міні-футболу проводяться загальні збори секції. З присутніми членами секції ведеться бесіда про завдання секції на наступний навчальний рік, про значення занять міні-футболом для підвищення рівня рухової активності, зміцнення здоров'я, виховання життєво-важливих якостей особистості, правила занять у спортивній секції і інше. До присутніх доводиться склад секції по списку, проводяться вибори старости та відповідальних за напрямки роботи секції, проводиться обмін контактними даними між членами секції та тренером-викладачем (телефон, E-mail), а також створення групи, використовуючи сучасні засоби комунікації (Telegram, Viber, WhatsApp).

Рекомендовано відводити на заняття студентів у спортивній секції 6 годин на тиждень, у зв'язку з цим необхідно провести обговорення варіанту розкладу роботи секції. Основні вимоги до розкладу роботи секції – періодичність та стабільність. Час занять повинен бути максимально зручний для всіх членів секції. Адже невдало запланований розклад занять призводить до пропусків тренувань студентами та поступового відрахування окремих студентів зі спортивної секції. З досвіду роботи можна сказати, що цю проблему, як правило, вирішити дуже важко, адже доводиться мати справу зі студентами які навчаються на різних факультетах, різних змінах, мають особливості розкладу занять та різноманітних практик.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Міні-футбол – один з найбільш популярних видів спорту серед студентської молоді. Організація студентів закладів вищої освіти до занять міні-футболом у спортивній секції передбачає три важливих етапи: *організаційно-підготовчий етап; етап відбору та зарахування студентів до спортивної секції з міні-футболу та організаційно-настановний етап.*

Перспективу подальших досліджень вбачаємо в аналізі тренувального процесу студентів на заняттях секції міні-футболу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Костенко М. П., Краснов В. П., Отрошко О. В. Футзал в закладі вищої освіти. Київ. НУБіП України. 2019. 87 с.

2. Міністерство освіти і науки України. Лист №1/9-454 від 25.09.2015 року «Щодо організації фізичного виховання у вищих навчальних закладах» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-454729-15#Text> (дата звернення 31.10.2024).
3. Оксьом П. М., Азаренков В. М., Бережна Л. І. Сучасний стан та проблеми забезпечення викладання навчальної дисципліни «Фізичне виховання» у вищих закладах освіти України. *Збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Актуальні проблеми фізичного виховання різних верств населення»*, Харків, ХДАФК, 2020. С. 119 –130.
4. Оксьом П. М., Бережна Л. І., Янченко А. М. Оптимізація фізичної підготовленості та рухової активності студентів вищого закладу освіти засобами міні-футболу. *Збірник матеріалів ІХ Всеукраїнської науково-практичної інтернет- конференції «Актуальні проблеми фізичного виховання різних верств населення»*. 2023. ХДАФК. С. 62 – 70.
5. Указ Президента України №42/2016 від 09.02.2016 «Про Національну стратегію з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність - здоровий спосіб життя – здорова нація» URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/u042_16?an=1&ed=2016_02_09 (дата звернення 31.10.2024).

Павленко Інна

КОНЦЕПЦІЯ УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ ТА СПОРТОМ У РЕГІОНАЛЬНОМУ АСПЕКТІ

*Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Навчально-науковий інститут фізичної культури*

Анотація. У статті досліджено сучасну концепцію регіонального управління фізичною культурою та спортом. Уточнено поняття: регіональне управління, система регіонального управління. Зазначено принципи регіонального управління фізичною культурою та спортом. Представлено базові елементи, що утворюють систему управління фізичною культурою та спортом на місцевому рівні. Схарактеризовано форми ресурсного забезпечення фізкультурно-спортивних організацій регіональними органами державного управління.

Ключові слова: регіональне управління фізичною культурою та спортом, спортивні організації, сфера фізичної культури та спорту.

Pavlenko Inna. Concept of physical culture and sports management in the regional aspect.

Abstract. The article examines the modern concept of regional management of Physical Culture and sports. The following concepts have been clarified: regional management, regional management system. The principles of regional management of Physical Culture and sports are indicated. The basic elements that form the system of Physical Culture and sports management at the local level are presented. The article describes the forms of resource support for Physical Culture and sports organizations by regional state administration bodies.

Key words: regional department of physical culture and sports, sports organizations, sphere of physical culture and sports.

Провідна роль у реалізації державної політики щодо розвитку фізичної культури та спорту, забезпеченні основ соціальної та гуманітарної безпеки держави засобами галузі належить регіональному рівню управління.